

τόν ὄνον, τὴν αἶγα, τὸ πρόβατον, τὸν κύνα καὶ τὸν αἴλου-
ρον, ἀπαντῶμεν εἰσαγόμενα εἰς τοὺς μύθους τὸν λύκον, τὴν
ἐλαφον καὶ ἐνίοτε τὴν ἄρκτον. Ἡ κάμηλος καὶ ὁ πίθηξ
σπανίως φαίνονται· ὁ χοῖρος, καθὼς ἀκάθαρτος, ἐστὶ σπανιό-
τερον. Ὁ ἐλέφας δὲν ἀπαντᾷ πώποτε. Ὁ ἀλέκτωρ πα-
ριστὰ ἐπιφανέστατον εἰς τοὺς Αἰσωπείους μύθους μέρος·
τὸ πτηνὸν τοῦτο εἰσέχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς Ἀσίας
μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου. Οἱ ἀλέκτορες τοῦ Πόντου
ὑπῆρξαν πάντοτε οἱ διασημότεροι.

Ἡ συλλογὴ τῶν μύθων τοῦ Βαβυρίου εἶναι εἰσέτι ἀτε-
λής. Κατετάχθησαν οὗτοι κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ οὐχὶ κατὰ
τὴν τάξιν τῶν ἀντικειμένων. Μέχρι τοῦ νῦν ἔφθασαν εἰς
τὸ ὑψίον *Ο μικρόν*· δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ποσῶς ὅτι πε-
ραιτέρω ἔρευναι εἰς τὰ Μοναστήρια τῆς Ἀνατολῆς θέλουσι
παρέξει καὶ ἄλλους μύθους οὐχ' ἥττον σημαντικούς.

Ρ. Π.

ΑΠΟΜΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΛΕΝΗΣ

ὑπὸ τοῦ Γάλλου Κόμητος ΛΑΣ ΚΑΣ (LAS CASES)

(Συνέχεια Ὁρα Φυλλ. ΣΤ.)

Διαζοίνωσις τοῦ Λόρδου Κέθ ἐν ὀνόματι
τῶν ὑπουργῶν.

« Ἐπειδὴ ὁ στρατηγὸς Βοναπάρτης ἐπιθυμεῖ ἴσως νὰ
μάθῃ ἄνευ ἀναβολῆς τὰ περὶ τοῦ ἀτόμου τοῦ ληφθέντα
μέτρη παρὰ τῆς Βρεττανικῆς κυβερνήσεως, ἡ Ὑμ. Ἐντι-
μότης θέλει τῷ διαβιδάσει τὰς ἀκολουθούσας κοινοποιήσεις.

« Ἡθέλαμεν φανῇ λίαν ἄσυνεπείς εἰς τὰ ἀπέναντι τῆς
πατρίδος μας καὶ τῶν συμμάχων κρατῶν καθήκοντά μας,
εἴαν παρεχωροῦμεν εἰς τὸν στρατηγὸν Βοναπάρτην τὰ μέσα
ἢ τὴν εὐκαιρίαν ὅπως διαταράξῃ ἐκ νέου τὴν Εὐρωπαϊκὴν
εἰρήνην· ὅθεν, καθίσταται ἐπ' ἀνάγκης ἵνα ἡ ἀτομικὴ ἐλευ-
θερία τοῦ στρατηγοῦ περιορισθῇ, καθ' ὅσον ἐπιτάσσουσι
τὰ ρηθέντα ἀπαραβίαστα καθήκοντά μας.

« Ἡ νῆσος τῆς Ἀγίας Ἑλένης ὠρίσθη ὡς μέλλουσα
διαμονὴ τοῦ τὸ κλῆμα τῆς νήσου ταύτης εἶναι ὑγειεινὸν ἢ
δὲ γεωγραφικῇ αὐτῆς θέσει ἀπαλλάττει τὸν στρατηγὸν τοῦ
αὐστηροῦ ἐκείνου περιορισμοῦ ὃν ἤθελεν ὑποστῆ (ἐνεκεν τῶν
κατὰ πάσης ἐνδεχομένης ἀποδράσεως αὐτοῦ ληφθησομέ-
νων παρ' ἡμῶν μέτρων) εἴαν ἄλλο τί μέρος ὠρίζετο ὡς
διαμονὴ αὐτοῦ.

« Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν στρατηγὸν Βοναπάρτην νὰ ἐκλέ-
ξῃ μετὰ τῶν ἀκολουθησάντων αὐτὸν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐκτὸς
τῶν στρατηγῶν Σαβαρῆ καὶ Λαλλεμάν, τρεῖς ἀξιωματι-
κοὺς οἵτινες μετὰ τοῦ χειρουργοῦ αὐτοῦ δύνανται νὰ τὸν
συναδεύσωσιν εἰς Ἀγίαν Ἑλένην· δὲν συγχωρεῖται ὅμως
αὐτοῖς νὰ ἐγκαταλείψωσι μετὰ ταῦτα τὴν νῆσον ἄνευ ἀ-
δείας τῆς Βρεττανικῆς κυβερνήσεως.

« Ὁ ἀντιναύαρχος Σὴρ Γεώργιος Κοκμπούρν, ὅστις
διωρίσθη γενικὸς διοικητὴς τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς *Καλῆς*
Ἑλπίδος καὶ τῶν παραπλησίων θαλασσῶν, θέλει ὁδηγή-
σαι τὸν στρατηγὸν Βοναπάρτην μετὰ τῆς συνοδείας του εἰς
Ἀγίαν Ἑλένην, θέλει δὲ λάβει ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς
παρούσης διαταγῆς λεπτομερεστέρας πληροφορίας.

« Ὁ σὴρ Γ. Κοκμπούρν θὰ ᾔῃναι, κατὰ πᾶσαν πιθα-
νότητα, ἔτοιμος πρὸς ἀπόπλουν μετ' ὀλίγας ἡμέρας· ὅθεν
λίαν ἐπ' ἀνάγκης ὑπάρχει ἵνα ὁ στρατηγὸς Βοναπάρτης ἐ-
κλέξῃ ὅσον τάχιστα τὰ ἄτομα ἅπερ μέλλουσι νὰ συνα-
δεύσωσιν αὐτόν. »

Καίτοι ἐγνωρίζαμεν καὶ περιεμένομεν τὴν εἰς Ἀγίαν
Ἑλένην ἐξορίαν μας, ἡ ἀγγελία ὅμως αὕτη κατελύπησε
καὶ ἀπῆλπισεν ἅπαντας. Ἐν τούτοις, ὁ Αὐτοκράτωρ ἀνα-
βὰς πάλιν κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος,
ἐνεφανίσθη γαλήνιος καὶ ἀτάραχος ὡς πάντοτε εἰς τὸ πε-
ρίεργον καὶ συρφετώδες πλήθος.

Οἱ στρατηγοὶ Σαβαρῆ καὶ Λαλλεμάν δὲν δύνανται
νὰ ἀκολουθήσωσι τὸν Αὐτοκράτορα.

Δευτέρα 31. — Ἡ θέσις μας ἦν φοικιώδης· αἱ συμφο-
ραί μας ἀνέκρηστοι· ἐπαύομεν πλέον τοῦ ζῆν διὰ τὴν Εὐ-
ρώπην, διὰ τὴν πατρίδα μας, διὰ τοὺς φίλους μας, ἀ-
πώλετο τοῦ λοιποῦ δι' ἡμᾶς πᾶσα ἄνεσις, πᾶσα εὐημερία·
ἡμεθεὶς ἀληθῶς ἐλεύθεροι νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸν Αὐτοκρά-
τορα ἢ ὄχι, ἀλλὰ τοῦτο ἦν δοκιμασία μαρτύρων· δηλαδὴ
ἐπρόκειτο νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν θρησκείαν, τὰς δοξασίας μας·
ἢ ν' ἀπωλεσθῶμεν. Καὶ ἄλλο τί συμβέβηκός περιέπλεκεν
ἐτι μᾶλλον τὰς συμφοράς μας· ἡ μερικὴ δηλ. ἐξάίρεσις τῶν
στρατηγῶν Σαβαρῆ καὶ Λαλλεμάν οἵτινες ἔμεινον ἀπόπλη-
κτοι ὑπὸ τοῦ τρόμου· οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἀπόβλητοι δὲν
ἔβλεπον εἰμὴ τὴν λαιμητόμον ἐνώπιον αὐτῶν· ἦσαν βέβαιοι
ὅτι ἡ Ἀγγλία μὴ διακρίνουσα τὰς πολιτικὰς πράξεις τῆς
ἐπαναστάσεως καὶ τὰ ἐν εἰρήνῃ διατελοῦντι κράτει πολιτικὰ
ἐγκλήματα, ἤθελε τοὺς παραδῶσι εἰς τοὺς ἐχθρούς των ἵνα
ὑποστῶσιν τὴν καταδίκην των. Πλὴν τοῦτο ἤθελεν εἰσθαι
τοιαύτη κατὰ τῶν νόμων ὕβρις, τοιοῦτον ἡ κατ' αὐτῆς τῆς
Ἀγγλίας αἶσχος ὥστε ποτὲ δὲν ἤθελε τὸ πιστεῦσθαι τις,
ἵνα δὲ τὸ ὑποθέσθαι μόνον ὤφειλε νὰ ᾔῃναι ἀπόβλητος ὡς

αυτοί. Ἐξ ἄλλου, δὲν ἐδισταίσαμεν ποσῶς ν' ἀποφανθώμεν ὅτι σταθερά βούλησις ἀπάντων ἡμῶν ἦν νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸν Αὐτοκράτορα καὶ ὅτι ἐν μόνον ἐφοδεῖτο ἕκαστος, τοῦ νὰ ἴδῃ δηλαδὴ ἑαυτὸν ἀπόβλητον τῆς συνουσίας.

Ὁ Αὐτοκράτωρ μὲ ἐρωτᾷ ἐάν προτίθεται νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ἐν Ἀγίᾳ Ἐλένῃ.

Τρίτη 1 Αὐγούστου. — Διακείμεθα εἰς τὴν αὐτὴν κατὰστασιν πάντοτε. Ἀπὸ πρωῒας ἔλαβον ἐπιστολὴν ἐκ Λονδίνου δι' ἧς μοι ἐζήτουν νὰ μοι ἀποδείξουν ὅτι ἦν σφάλμα, ἢ ἐγκλημα νὰ ἐγκαταλείψω τὴν πατρίδα μου· τὸ αὐτὸ ἄτομον ὅπερ μοι ἀπηύθυνε τὴν ἐπιστολὴν ἔγραψε καὶ εἰς τὸν πλοίαρχον Μαϊϋτλανδ ἵνα συνενώσῃ τὰς προσπάθειάς του μετὰ τῶν συμβουλῶν του ὅπως μὲ ἀποτρέψῃ τοῦ ἀπελπιστικοῦ σκοποῦ μου. Πλὴν εἰς τοὺς πρώτους λόγους τοῦ πλοιάρχου τὸν διέκοψα, παρατηρῶν αὐτῷ ὅτι ἡ ἡλικία μου δὲν ἐπεδέχετο συμβουλὰς.

Ἀνεγίνωσκον καθημερινῶς τῷ Αὐτοκράτορι τὰ διάφορα δημόσια φύλλα. Σήμερον εὑρέθησαν δύο μετὰ τῶν ἄλλων ἄτινα εἴτε ἐξ εὐμενείας ἀπεστάλησαν εἴτε διότι αἱ γνώμαι ἤρχισαν νὰ διαίρωνται, καὶ ἄτινα μᾶς ὑπερασπίζοντο μετὰ ζέσεως ὑπερμέτρου ἀποζημιούντα ἡμᾶς ἀπὸ τῶν βαναύσων ὕβρεων ὧν ἐπληθον τὰ ἄλλα. Ἠλπίσαμεν ὅτι τὸ ὑψηλὸν αἶσθημα τῶν γενναίων πράξεων ἤθελε διαδεχθῇ τὸ μῖσος ὅπερ εἰς ἐχθρὸς διήγειρε καθ' ἡμῶν· ἐσυλλογίσθημεν ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ πλείστοι ὑπάρχον γενναῖαν ἔχοντες καρδίαν οὔτινας ἤθελον καταστῆ θερμοὶ ἡμῶν συνήγοροι, κ.τ.λ., κ.τ.λ.

Τὸ πλῆθος τῶν ἀκατίων κῦξανε καθεκχάστην ὁ Αὐτοκράτωρ ἐναρπνίζετο πρὸς τὸν ὄχλον κατὰ τὸ σῶνθηες, ἡ δὲ ὑποδοχὴ ἦς ἐτύγγανε καθίστατο ὁσημέραι εὐμενεστέρα.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ, ὁ Αὐτοκράτωρ διέκειτο πρὸς ἡμᾶς ὡς ἐάν εὑρίσκετο ἐν τῷ Κεραμεικῷ· πλείστοι, διαφόρου βαθμοῦ καὶ τάξεως ἕκαστος, εἶχον ἀκολουθήσει αὐτὸν κατὰ τὴν ἐκ Γαλλίας ἀναχώρησίν του, πλὴν μόνον ὁ μέγας στρατάρχης καὶ ὁ δοῦξ τοῦ Ροβίγου ἐξέλεπον αὐτὸν τακτικῶς, ἐνῶ ἄλλοι πολλοὶ ἐκ τῶν τῆς συνουσίας δὲν τὸν ἐπλησίαζον καὶ δὲν τῷ ὠμίλουν συνεχέστερον παρ' ὅσον ἐποίουν τοῦτο ὅτε εὑρίσκετο ἐν Παρισίοις. Ἐγὼ ἐκαλούμην παρ' αὐτῷ ἐντὸς τῆς ἡμέρας ὁσάκις ὑπάρχον ἔγγραφα πρὸς μετάφρασιν καὶ τοιοιτοτρόπως ὁ Αὐτοκράτωρ ἔλαβεν ἀνεπαισθήτως τὴν συνήθειαν νὰ μὲ καλῇ καθεσπέρας περὶ τὴν ὁγδόην καὶ νὰ συνδιαλέγεται μετ' ἐμοῦ.

Σήμερον, ἐνῶ ἡ συνομιλία ἐπὶ διαφορῶν περιστρέφετο

ἀντικειμένων μὲ ἠρώτησε ἂν θὰ τὸν ἀκολουθήσω εἰς Ἀγίαν Ἐλένην. Ἀπῆντησα μετὰ τῆς μεγαλητέρας εὐλικρινείας καθότι τὰ αἰσθήματά μου ἦσαν τοιαῦτα. Τῷ εἶπον ὅτι ἐγκαταλείπων τοὺς Παρισίους ἵνα τὸν ἀκολουθήσω εἶχον λάβει ὑπ' ὄψιν τὰς περιπετίας ἀπάσας, ἡ δὲ εἰς Ἀγίαν Ἐλένην ἐξορία οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν παρίστα· πλὴν τῷ καθυπέβαλλον συγχρόνως ὅτι ἤμεθα πολλοὶ περὶ αὐτὸν, ὅτι ἡ Βρετανικὴ κυβέρνησις τρεῖς μόνον ἐξ ἡμῶν τῷ ἐπέτρεπε νὰ λάβῃ, ὅτι πολλοὶ μὲ ἐθεώρουν ἐγκληματίαν ὡς ἐγκαταλείποντα τὴν οἰκογένειάν μου, ὅτι πρὶν τὸν ἀκολουθήσω εἶχον ἀνάγκην διὰ τὴν οἰκογένειάν μου, διὰ τὴν συνείδησιν μου αὐτήν, νὰ βεβαιωθῶ ὅτι ἤθελον εἶσθαι χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖος πρὸς αὐτὸν, ἐνὶ λόγῳ, ὅτι ἵνα τὸν συνοδεύσω ὤφειλον νὰ ἐκλεχθῶ παρ' αὐτοῦ, ὅτι ἐξ ἄλλου ἡ τελευταία αὐτῇ παρατήρησις οὐδεμίαν ὑστεροβουλίαν ὑπέκρυπτε διότι τῷ εἶχον ἀφιερῶσει τοῦ λοιποῦ τὸν βίον μου ὁλόκληρον.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ κυρία Βερτρὰν, δίχως νὰ προσκληθῇ ἢ καὶ ν' ἀνγγεληθῇ, εἰτῆλθε δροχαῖα καὶ ἐκτὸς ἐαυτῆς ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ Αὐτοκράτορος κραυγάζουσα νὰ μὴ ὑπάγῃ ὁ Αὐτοκράτωρ εἰς Ἀγίαν Ἐλένην ἢ νὰ μὴ συμπαραλάβῃ τουλάχιστον τὸν σύζυγόν της. Ἐπὶ τῇ ἐκπλήξει ὁμως, τῇ ἀπαθείᾳ καὶ τῇ ἀταράχῃ ἀπαντήσας τοῦ Αὐτοκράτορος, ἐξηληθεῖως καὶ εἰσῆλθε, ἐνῶ οὗτος ἐκπληκτος πάντοτε, μὲ ἠρώτα: — Ἐννοεῖτε τίποτε ἐξ ὧν τούτων; Αἶφνης ἠκούσαμεν ὁξείας κραυγᾶς καὶ τὸ πλήρωμα ὅλον συρρέεν εἰς τὴν πρόμηνον τοῦ πλοίου· ὁ Αὐτοκράτωρ μὲ διέταξε νὰ σηκῶν τὸν κωδωνίσκον ἵνα πληροφορηθῶμεν περὶ τῶν διατρεχόντων· ἦτο ἡ κυρία Βερτρὰν, ἥτις ἅμα ἐξεληθεύσα τοῦ δωματίου τοῦ Αὐτοκράτορος ἠθέλησε νὰ ριφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ὁποίαν μόλις καὶ μετὰ κόπων ἀνεχαίτισαν. Πᾶς τις ἀναλογισθῆται τὴν θέσιν ἐν ᾗ διετελοῦμεν.

Ἀξιοσημεῖωτοι λόγοι τοῦ Αὐτοκράτορος.

Τετάρτη 2, Πέμπτη 3. — Περὶ τὴν πρωῒαν ὁ δοῦξ τοῦ Ροβίγου μὲ πληροφορεῖ ὅτι προώρισται δι' Ἀγίαν Ἐλένην ὁ Αὐτοκράτωρ συνομιλῶν μετ' αὐτοῦ τῷ εἶπεν ὅτι καὶ ἐάν δύο μόνον προῖκετο νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν ἤθελον εἶσθαι εἰς ἐξ αὐτῶν, καθότι περιέμενεν ἀπ' ἐμοῦ παρηγορίαν οὐχ ἦττον δὲ καὶ ὠφέλειαν. Τῇ εὐμενείᾳ μόνῃ τοῦ δουκὸς τοῦ Ροβίγου ὀφείλω τὴν γλυκεῖαν εὐχαρίστησιν τοῦ γινώσκειν τοὺς λόγους τούτους τοῦ Αὐτοκράτορος διὸ καὶ εὐγνωμονῶ αὐτῷ, καθότι ἀλλέως ἤθελον μοι εἶσθαι αἰωνίως ἄγνωστοι. Εἰς ἐμὲ οὐδὲν εἶπεν ὁ Αὐτοκράτωρ ὅτε ἀνεφέραμεν περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου· πλὴν τοιαύτη εἶναι ἡ συνήθεια του, θέλω δὲ πολλάκις ἀποδείξει τοῦτο.

Μετ' οὐδενός ἐκ τῶν τῆς ἀκολουθίας τοῦ Αὐτοκράτο-

ρος ἤμιν ἀληθῶς φίλος, ἐκτός τοῦ στρατηγοῦ Βερτρὰν καὶ τῆς συζύγου του παρὰ τῶν ὁποίων πλεῖστας ἔλαβον περιποιήσεις κατὰ τὴν ἐν Ἰλλυρία περιοδίαν μου ἐνθα ὁ στρατηγὸς ἦν τότε γενικὸς διοικητής.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν εἶχον ποτὲ ὁμιλήσει τῷ δουκὶ τοῦ Ροβίγου διότι προλήψεις τινὲς μὲ ἀπεμάκρυνον ἀπ' αὐτοῦ· ἀμα ὅμως ἴδαμεν ἀλλήλους καὶ αἱ προλήψεις ἅπασαι κατέπεσαν.

Ὁ Σαβαρὴ ἡγάπα εὐλικρινῶς τὸν Αὐτοκράτορα· εἶχε καρδίαν γενναίαν, εὐθεῖαν καὶ εὐγνώμονα, ἦτο ἐπιδεκτικὸς εὐλικρινοῦς φιλίας καὶ ἠθέλαμεν ἀναμριβόλως συνδεθῆ γεννῶς ἐὰν ἔμενε μεθ' ἡμῶν· εἶθε ποτὲ νὰ δυνηθῇ νὰ ἐννοήσῃ ὅποια αἰσθήματα ἔτρεπον πρὸς αὐτόν!

Ὁ Αὐτοκράτωρ μ' ἐκάλεσε τὴν ἐσπέραν, κατὰ τὸ σύνηθες, ἵνα συνδιαλεχθῶμεν μετὰ διαφόρους συνομιλίαις ἀνεσφράμεν καὶ περὶ τῆς Ἀγίας Ἑλένης.

Ὁ Αὐτοκράτωρ μοὶ ἐζήτησε πληροφορίας ἐπὶ τῆς νήσου, μὲ ἡρώτησεν ἂν ἠδύνατό τις νὰ ζήσῃ ἐν αὐτῇ, κ.τ.λ. κ.τ.λ. . . . « Μῶλα ταῦτα, μοὶ εἶπεν ἐπὶ τέλους, εἶναι τάχα βέβαιον ὅτι θὰ ὑπάγω; Μὴ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὑποτέλης τοῦ ἄλλου ὅταν ἄπαξ θελήσῃ νὰ παύσῃ τοῦ εἶναι τοιοῦτος; »

Περιπατῶμεν ἐν τῷ δωματίῳ του· ἦτο γαλήνιος πλὴν κατηρῆς καὶ σχεδὸν ἀφηρημένος.

« Φίλτατέ μοι, ἐξηκολούθησιν, μοὶ ἐπέρχεται κάποτε ἡ ἐπιθυμία νὰ σὰς ἐγκαταλείψω, καὶ τοῦτο δὲν εἶναι τόσῳ δύσκολον· μικρά τις ἐξάξιος τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τὸ πᾶν τετέλεσται· ἐγὼ μὲν ἡσυχάζω ὑμεῖς δὲ ἐπανακάμπτετε εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν οἰκαγενειῶν σας. . . . Καθ' ὅσον μᾶλλον αἱ ἀρχαί μου οὐδὲν παρεμβάλλουσι πρόσκομμα, διότι εἰμὶ ἐξ ἐκείνων οἵτινες φρονοῦσιν ὅτι αἱ κολάσεις τοῦ ἄλλου κόσμου εἰσὶ χίμαιραι φαντασίας, μῦθοι οὗς ἐπενοήσαντο πρὸς ἀντιστάθμισιν τῶν ὑπισχνουμένων ἡμῖν ἡδονῶν τῆς μελλούσης ζωῆς. Ὁ Θεὸς βεβαίως ἐν τῇ ἀπείρῳ του ἀγαθότητι δὲν ἤθελεν ἀνεχθῆ τοιαύτην ἀνταπόδοσιν, πρὸ πάντων διὰ πράξιν οἷα ἡ παρούσα. Πλὴν καὶ τούτων ὅλων ὑποτεθέντων, ἡ αὐτοχειρία εἶναι ἐν μέσῳ ὅπως ἀπέλθῃ τις ταχύτερον παρ' αὐτῶν. »

Ὡς ἐννοεῖ ἕκαστος, κατεκραύγασα κατὰ τῆς τοιαύτης ιδέας· οἱ ποιηταί, οἱ φιλόσοφοι εἶπον ὅτι ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἀντάξιος τῶν θεῶν παλαίως πρὸς τὴν δυστυχίαν· αἱ ἦται καὶ ἡ καρτέρια εἰσὶ πολλάκις ἐνδοξοί, ἀνὴρ δὲ τοιοῦτου ὑψηλοῦ καὶ γενναίου χαρακτήρος δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ ἐξευτελισθῇ ἐξισούμενος μετὰ τῶν βαρυνωτέρων ψυχῶν. Ἐκεῖνος ὅστις μᾶς ἐκυβέρνησε τοσαῦτον ἐπιδόξως, ἐκεῖνος ὅστις ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον τοῦ θαυμασμοῦ τῆς ὑψηλῆς καὶ διευθέτης τῶν τυχῶν τοῦ κόσμου δὲν ἠδύνατο νὰ δώσῃ τέρμα εἰς τὸν βίον του ὡς χαρτοπαίκτης ἐν ἀπελπισίᾳ ἢ ὡς ἀπατηθεὶς ἐραστής. Τί

ἤθελεν ἄρα καταστῆ ἐκεῖνοι οἵτινες εἰς αὐτὸν ἤλπιζον, εἰς αὐτὸν ἐπίστευον; Ἦθελεν ἄρα ἐγκαταλείπει ὡς ῥίψαςπες τὸ πεδῖον τῆς μάχης εἰς τοὺς ἐχθρούς του; Μόνη ἡ διακαὴς ἐπιθυμία τῶν τελευταίων τούτων τοῦ νὰ ἴδωσι τὸν Ναπολέοντα ἐκλείποντα, οἱ ἀναφανδὸν καταβαλλόμενοι αὐτῶν ἀγῶνες πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ποθουμένου, ἤρκουν ὅπως ἀναγκάσωσι τὸν Αὐτοκράτορα εἰς ἀντίστασιν. Εἴτα τίς ἐγίνωσκε τ' ἀπόκρυφα τοῦ χρόνου; Τίς ἠδύνατο ἀποφανθῆναι περὶ τοῦ μέλλοντος; Τί δὲν ἠδύνατο νὰ συμβῇ ἐκ μιᾶς ἀπλῆς μόνον ἀλλαγῆς ὑπουργείου, ἢ ἐκ τοῦ θανάτου ἐνὸς πρίγγιπος ἢ τινὸς τῶν πιστῶν του; Τί δὲν ἠδύνατο νὰ συμβῇ ἐὰν πάθος τι ἢ διχόνοια διηγεῖρετο; . . .

« — Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων εἰσὶν ἀξιόλογοι, ἔλεγεν ὁ Αὐτοκράτωρ· ἀλλὰ τί θὰ κάμωμεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἀπωλείας; »

« — Μεγαλειότατε, θὰ ζῶμεν διὰ τοῦ παρελθόντος· δὲν ἀπαλαύωμεν τάχα τοῦ βίου τοῦ Καίσαρος, τοῦ Ἀλεξάνδρου; Θέλετε ζῆ Μεγαλειότατε ἀναγινώσκων τὰς λαμπρὰς σελίδας τοῦ παρελθόντος βίου σας! »

« — Λοιπὸν, εἶπε, θὰ γράψωμεν τ' *Απομνημονεύματα* μας· Ναί, πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν ἡ ἐργασία εἶναι ὡσαύτως τὸ δρέπανον τοῦ χρόνου. Τοῦ λοιποῦ, ἕκαστος ὁφείλει νὰ ὑποστῇ τὸ πεπρωμένον του· τοιαύτη εἶναι ἡ μεγίστη φιλοσοφία μου· (α) λοιπὸν, πληρωθήτω τὸ πεπρωμένον! » Καὶ λαμβάνων ἀφ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἦθος ἄφροντι καὶ σχεδὸν φαιδρὸν, ἐνησχολήθη ἐπὶ ἄλλων ἀντικειμένων ὅλως διόλου ἀσχετῶν μετὰ τῆς καταστάσεως μας.

(ἀκολουθεῖ)

(α) Ἰδεὶ παλαιὸν τι ἔγγραφον ὅπερ ὁ ἄνωθι βιολόγος καθιστᾷ πολυτίμητον· εἶναι ἐν διατάγματι τοῦ Πρώτου Ἰππᾶτος πρὸς τὴν φρουράν του κατὰ τῆς αὐτοχειρίας.

Διάταγμα τῶν 22 Ἀνθεστηριῶνος ἔτος Ι'.

« Ὁ ἐπιλέκτος Γκομπλὴν αὐτοχειριάσθη ὑπὸ ἔρωτος· ἦτο τῷ ὄντι ὡραία ἀφορμή, εἶναι δὲ ἡ δευτέρα φορά καθ' ἣν συμβαίνει τὸ τοιοῦτον εἰς τὸ τάγμα τῶν ἐπιλέκτων. Ὁ Πρῶτος Ἰππᾶτος διατάττει νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τὴν φρουράν ὅτι, »
« Εἰς στρατιώτης ἀπαίλει νὰ νικᾷ τὴν θλίψιν καὶ τὴν μελαγχολίαν τῶν παθῶν· ὅτι τὸ νὰ ὑποφέρῃ τις μετὰ καρτερίας τὰς δυνάεις τῆς ψυχῆς εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἴσταται ἀκλόνητος ὑπὸ τὸ πῦρ κανονοστοιχίας. »
« Τὸ νὰ ἐγκαταλείπεται τις εἰς τὴν λύπην δίχως ν' ἀντιπαλαίσῃ, τὸ νὰ φονευθῇ ὅπως ἀπῆλλαχθῇ, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ πεδῖον τῆς μάχης χωρὶς νὰ νικήσῃ. »